

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Bárdos Gergely Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Rátky és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és a személyesen eljáró II. rendű alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2017. július 11. napján kelt 7.G.41.027/2015/23. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és a keresetet teljes egészében elutasítja; az I. rendű alperes perköltségben való marasztalását mellőzi és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 15 napon belül 63.392 (hatvanháromezer-háromszázkilencvenkettő) forint + áfa ügyvédi munkadíjból és 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetékből álló együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint elsőfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperes módosított keresetében az I. rendű alperessel 2008. szeptember 12-én kötött kölcsönszerződés I.4. pontja érvénytelenségének megállapítását kérte annak tisztességtelensége folytán a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontja alapján. Álláspontja szerint a szerződéses rendelkezés kimentési lehetőség nélkül fordítja meg a bizonyítási terhet. Alávetette magát az alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásban foglalt adatoknak, ezáltal lemondott annak lehetőségéről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonja az I. rendű alperes által meghatározott tartozás összegét. Az alperes jogosult ennek okán a perbeli kikötés, valamint a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelése összegét és azt közokiratba foglaltatni. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy az ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I. rendű alperessel szemben indított perben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat. Mivel a perbeli kikötés kizárólag az I. rendű alperes nyilvántartását tekinti hitelesnek a tartozás meghatározásakor, feljogosítja az alperest arra, hogy a saját nyilvántartásai alapján maga állapítsa meg, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű-e. Ezzel az I. rendű alperes kizárta abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - a felek közötti vita esetén - annak megállapítása, hogy a

felperes szerződésszerűen teljesített-e, így a kölcsönszerződés I.4. pontjának második bekezdése a Rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjába ütközik.

2.

Az I.r. alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a közvetlen végrehajthatóságot nem a kölcsönszerződés I.4. pontjának rendelkezései biztosítják. A végrehajtás elrendeléséhez - záradékolás esetén - nem szükséges olyan tartalmú megállapodás, amely szerint a saját nyilvántartásai alapján határozza meg a végrehajtandó tartozás összegét, a végrehajtás elrendelése iránti kérelemben ugyanis a végrehajtást kérő köteles megjelölni a végrehajtani kívánt követelés összegét. A közjegyző nem vizsgálja, nem is vizsgálhatja, hogy a végrehajtást kérő pontosan mely adatokra alapozva jelölte meg a végrehajtandó követelés összegét. A kölcsönszerződés I.4. pontja nem módosítja a bizonyítási terhet a felperes hátrányára, hiszen a bizonyítási terhet a kölcsönszerződés I.4. pontja hiányában is ugyanúgy alakul, mivel a felperes végrehajtás megszüntetési, korlátozási perre kényszerül annak érdekében, hogy a tartozás összegének nem helytálló voltát bizonyítsa, amely körülmény a közvetlen végrehajthatóság jogintézményének jellegéből fakad a jogszabályoknak megfelelően. Vitatta, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés sértené a Rendelet 1. § (1) bekezdésének b.) pontjában foglaltakat.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felek között 2008. szeptember 12. napján létrejött 2304800 számú jelzálogjoggal biztosított, deviza elszámolási alapú kölcsönszerződés I.4. pontja tisztességtelen, ezért semmis. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 38.100 forint perköltséget, míg az államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint illetéket.

3.1.

Ítéletében tényként állapította meg, hogy a peres felek 2008. szeptember 12. napján kötöttek szabad felhasználású, svájci frank alapú egyenletes részletfizetéssel és hat hónapos kamatperiódussal rendelkező kölcsönszerződést. Megállapodtak arról, hogy az I. rendű alperes mint hitelező 118.313 CHF összegű kölcsönt bocsát a felperes és a II. rendű alperes mint adósok rendelkezésére. A futamidő 240 hónap volt, a kölcsön teljes hiteldíj mutatóját 7,63%-ban, a kölcsön éves kamatlábát a folyósítás időpontjában 6,89%-ban határozták meg. A kölcsön biztosítékát képezte a felperes tulajdonát képező ingatlan.

A kölcsönszerződés I.4. pontja szerint a felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett az adós banknál vezetett számláiról, illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, melynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak. Felek/Adós felkérlik a jelen okiratot szerkesztő

közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járuléka, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fenti hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a bank felkérésére az adósok banknál vezetett számlái, a bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői ténytanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a banktitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.

3.2.

Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokolásában rögzítette, hogy a régi Ptk. 209. § (1), 209/A. § (2) bekezdése, továbbá a Rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján vizsgálta a szerződési feltétel tisztességtelenségét. Megállapította, hogy a kikötéssel a felperes nem pusztán a tartozás tanúsításának módját fogadta el a közjegyzői tanúsítvány formájában, hanem annak is alávetette magát, hogy a tartozása mértékét a bank közlése alapján tanúsítsa a közjegyző. E rendelkezés pedig alkalmas arra, hogy a végrehajtható okiratnak minősülő közjegyzői ténytanúsítvány az I. rendű alperes hitelezői nyilvántartása alapján rögzítse az adós tartozását, így azt az alperesnek nem szükséges igazolni, hanem a végrehajtási eljárásban a felperes köteles bizonyítani a tartozása összegét, amellyel a bizonyítási teher gyakorlatilag megfordul. A Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján is megállapíthatónak találta a tisztességtelenséget, mert a bank nyilvántartásainak, bizonylatainak elfogadása folytán az I. rendű alperes jogosult annak megállapítására, hogy a felperes teljesítése szerződésszerű volt-e.

4.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I.r. alperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt. Kifejtette, hogy a szerződés I.4. pontja a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) jelenleg hatályos 23/C. § (1) és (2) bekezdésével, valamint a régi Pp. 195. § (1) és (6) bekezdéseivel összhangban álló rendelkezéseket tartalmaz, így a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. A szerződéskötés időszakában hatályos 196/2007. (VII.30.) Korm. rendelet 115. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kógens jogszabályi rendelkezésre, valamint ezzel összefüggésben a PSZÁF által korábban kiadott Bázis II. Validációs Kézikönyvben meghatározott követelményekre hivatkozott, amelyek alapján az ingatlant terhelő jelzálogjoggal biztosított kölcsönszerződés esetén jogszabályi rendelkezés írta elő a bank számára a zálogjoggal biztosított követelése ésszerű időn belül történő érvényesítésének lehetőségét, amelyet a felügyelet csak a szerződés közokiratba foglalásával, illetve ennek alapján a közvetlen bírósági végrehajtás megindításával látott biztosítottak. Ennek okán a bankot kógens jogszabályi rendelkezés kötelezte a fenti tartalmú szerződés kialakítására, ami nem tekinthető tisztességtelennek. Kifejtette továbbá, hogy a közvetlen végrehajthatóságot nem a kölcsönszerződés vitatott pontja biztosítja, hanem a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalás és a kölcsönszerződés közokiratba foglalt felmondása, melyek a Vht. 23/C. §-a alapján a végrehajtási záradékolás feltételeit képezik. Az elsőfokú bíróság így tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a bizonyítási terhet a szerződéses feltétel megfordítja. A Kúria Pf.I.21.783/2016/5. számon közzétett, valamint a Győri Ítéltábla Pf.III.20.042/2017/9/I. számú eseti döntéseiben kifejtett jogi álláspontra hivatkozással hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződés I.4. pontjának rendelkezései szerinti kijelentés az adós részéről nem minősül tartozáselismerésnek, joghatályos joglemondásként sem értékelhető, nem fordítja meg továbbá a bizonyítási terhet az adós hátrányára. A közjegyzői ténytanúsítvány nem ügyleti okirat, a kiállításához nem szükséges a kötelezett adósnak nyilatkoznia arról, hogy a bank könyvei a tartozás összegének meghatározására szolgálhatnak, annak kiállítására akkor is sor kerülhet, ha a

szerződésben nincs ilyen rendelkezés. A kifogásolt feltétel nem zárja ki, hogy a felperes a tartozás összegét vitassa, az ellenbizonyítás jogát ugyanúgy gyakorolhatja, mint a szerződés I.4. pontja hiányában. A Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakat sem sérti, ugyanis a kikötés - annak helyes értelmezése alapján - a fogyasztó és nem a bank teljesítésére vonatkozik, így nem korlátozza az adósok törvényben biztosított szavatossági jogainak gyakorlását a bank hibás teljesítése esetére. A fellebbezés kiegészítésében a Kúria 1/2018. gazdasági elvi határozatára hivatkozott álláspontja alátámasztásaként.

5.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte az ítéletben kifejtettek, valamint az elsőfokú eljárás során általa előadott jogi érvek alapján.

6.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett a keresetet részben elutasító rendelkezése, így azt az ítéletábra a régi Pp. 228. § (4) bekezdése alapján nem érintette.

7.

A fellebbezés alapos.

8.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével azonban az ítéletábra nem értett egyet az alábbiak szerint.

Azt helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a perben támadott szerződéses rendelkezés többletjogosultsággal ruházza-e fel az I. rendű alperest, illetve hátrányosabb helyzetbe hozza-e bármilyen módon a fogyasztó felperest.

A kölcsönszerződés I.4. pontja lényegében arról rendelkezik, hogy a felek a fennálló tartozás mértékével, a folyósítás időpontjával és a teljesítési kötelezettség lejáratával összefüggésben az I. rendű alperes által nyilvántartott adatok alapján készült, közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el aggálytalan tartalmú bizonyítékként.

Egyetértett ezért az ítéletábra a fellebbezésben foglaltakkal, ugyanis a perbeli szerződéses rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan a hitelezőt saját teljesítése szerződésszerűségének megállapítására, a felperesnek lehetősége van vitatni a hitelező teljesítésének szerződésszerűségét és vitathatja a hitelező álláspontját is, ha a felperes teljesítését nem ismerné el szerződésszerűnek. Az pedig, hogy a hitelező állást foglalhat a felperes teljesítésének szerződésszerűségéről, nem tekinthető tisztességtelen szerződési feltételnek a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján, mivel annak mind a nyelvtani, mind az Irányelv 3. cikk (3) bekezdése [Melléklet 1. m) pont] szerinti értelmezéséből következően az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet arra jogosítja fel, hogy megállapítsa a saját teljesítése megfelelőségét. Erről azonban a perbeli esetben nincs szó.

Arra figyelemmel, hogy a kölcsönszerződés I.4. pontjában foglaltak -összegszerűen meghatározott követelésre vonatkozó, magyarázatot nem igénylő, kifejezett és félreérthetetlen nyilatkozat hiányában - nem minősülnek a régi Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerésnek (EBH2000. 309.), joglemondásnak vagy valamely vélelmet tartalmazó rendelkezésnek sem, a szerződési feltétel a bizonyítási terhet nem befolyásolja, így nem sérti a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában foglaltakat sem. Az I. rendű alperes számára nem biztosít ugyanis többletjogokat a tartozás

érvényesítésével összefüggésben, ennek okán az ítéltábla álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a fogyasztót a kikötés hátrányos helyzetbe hozná.

Amennyiben ugyanis az I. rendű alperes a követelés érvényesítése érdekében pert indít, akkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdése alapján őt terheli a bizonyítási kötelezettség a fennálló tartozás összege vonatkozásában. A nyilvántartásai alapján általa csatolt adatok helyességét a felperes a perben vitathatja, a kölcsönszerződés I.4. pontja ezért a bizonyítási eljárás menetét nem befolyásolja. A kölcsönszerződésből eredő tartozás Vht. 23/C. § (1) bekezdésén alapuló végrehajthatóságát pedig nem a perben támadott rendelkezés teszi lehetővé, mivel a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés e kikötés hiányában is ellátható végrehajtási záradékkal, a felmondás megtörténtének és a felperes részére történt kézbesítésének közjegyzői okirattal való igazolása alapján. A végrehajtás az I. rendű alperes által közölt adatok alapján rendelhető el, a nyilatkozat alapján készült közjegyzői okirat ugyanakkor nem ügyleti okirat, hanem a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111 §-a szerinti jogi jelentőségű tényeket tanúsító okirat. A tanúsítvány kiállítása során a közjegyző az egyoldalú kérelmet foglalja közokiratba, annak alaposságát nem vizsgálja. A kiállított ténytanúsítvány közokirat, amely a Pp. 323. § (3) bekezdése szerint csupán azt bizonyítja, hogy az I. rendű alperes a nyilatkozatát mely tartalommal tette meg a feltüntetett időpontban. Ezért nem alkalmas önmagában arra, hogy a bizonyítási terhet a fogyasztóra hárítsa. A végrehajtási záradék kibocsátása iránti kérelem elbírálása során nem vizsgálja a közjegyző a felmondás jogszerűségét, így a követelés összezszerűségét sem. A végrehajtási záradék kiállítása esetén pedig a fogyasztó a régi Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben vitathatja a vele szemben érvényesített követelést. A bizonyítási teher ez esetben a pert indító felperest terheli, azonban nem a perben támadott szerződéses rendelkezésre, hanem a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben irányadó eljárásjogi rendelkezésekre alapítottn.

Az Alkotmánybíróság az 1245/B/2011. számú AB határozatban összegezte álláspontját a Vht. 23/C. §-t is érintően, amely szerint a záradékolást szabályozó rendelkezések nem alkotmányellenesek, a közjegyző által törvényes jogkörében elkészített okirat meghozatalát, valamint annak végrehajtási záradékkal történő ellátását ugyanis ugyanolyan garanciális eljárások előzik meg, mint a bírósági határozatokét. A Vht. szabályai lehetőséget adnak a végrehajtási záradék törlésére, a közjegyző határozatával szemben a fél bírósághoz fordulhat. Az Európai Unió Bíróságának C-32/14. számú ügyben hozott határozata szerint sem összeegyeztethetetlen a záradékolás szabályozása a 93/13/EGK tanácsi irányelv követelményeivel (a C-34/18. számú ítélet [53]-[59] pontjaiban is erre az álláspontra helyezkedett a bíróság).

A perbeli kikötés a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket tehát nem állapítja meg egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével [rég Ptk. 209. § (1) bekezdés]. Az ítéltábla utal e körben az egységesnek tekinthető bírói gyakorlatra, amely szerint a hasonló szerződéses rendelkezések a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjában foglaltakat a fentiek szerint nem sértik (EBH2018. G.1., BH2018. 146.).

A fentiekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a perköltségre is kiterjedően a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.

10.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása következtében a felperes az első- és másodfokú eljárásban pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az első- és másodfokú perköltség megfizetésére, amely a jogi képviselő munkadíjából és az I. rendű alperes által lerótt fellebbezési illetékből állt. Az ítélőtábla a munkadíj általános forgalmi adóval növelt összegét az elsőfokú eljárás vonatkozásában a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel 30.000 forintban, míg a másodfokú eljárásban a 2. § (1) bekezdés a) pontja szerint 33.392 forintban állapította meg. A II. rendű alperesnek költsége nem merült fel, így az ítélőtáblának a perköltségéről rendelkeznie nem kellett. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 36.000 forint eljárási illeték megfizetésére a pervesztes felperes köteles a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2020. január 30.

. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

. Vasady Loránt Zsolt s. k.
előadó bíró

. Balsai Csaba Zoltán s. k.
bíró